

Gábor Tamás, Kovács Gyula

A magyar gyógyszerpiac elemzése 2.

A támogatott gyógyszerforgalom a 2023. évben

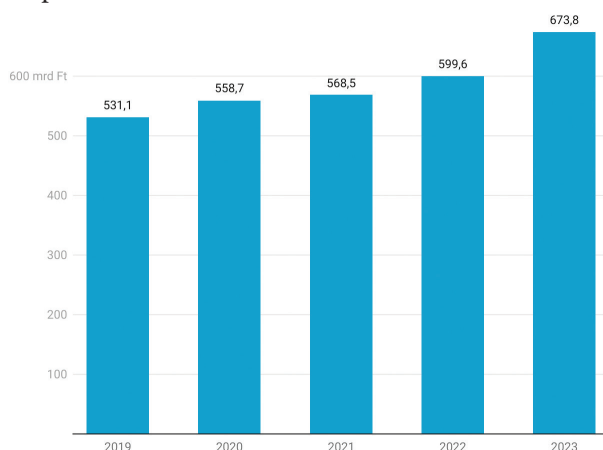
A NEAK-tól származó publikus magyarországi támogatott gyógyszerforgalmi adatokat feldolgozó elemzésben a 2023. évi forgalom alakulását vizsgáltuk forintban, illetve dobozszámban. Az újonnan támogatásba kerülő drága, elsősorban onkológiai szerek dinamikus növekedést okoztak a forintforgalomban, ami az árrés-maximalizálás miatt nem hozott árrésnövekedést a patikáknak. Az év végi magisztráldíj-emelés némi szépségtapaszt jelenthet, de ezzel együtt a diplomás gyógyszerész óradíja csak töredéke a szakmunkás autószerelő óradíjának.

Kulcsszavak: piacelemzés, támogatás, finanszírozás

BEVEZETÉS

Túllépte a bővös 1000 milliárd forintos határt 2023-ban az éves, teljes patikai forgalom Magyarországon, tájékoztatott az *Economix* az év elején [4]. Ez a szám 11,6%-os növekedést mutat a 2022-es eredményhez képest, amit szintén rekordként értékelnek.

A teljes patikai forgalom jelentősebb, több mint 2/3-ad részét kitevő támogatott vényes gyógyszerforgalom (tb-forgalom) még ennél is nagyobb ütemben 12,37%-ot javult 2023-ra, megközelítette a 700 milliárdos szintet. A nagymértékű növekedés „motorja” az onkológiai kezelések volumenbővülése volt. Minden más támogatott gyógyszerkészítmény forgalma a gyógyszerári támogatott szektorban ennek felével, csupán 6,1%-kal növekedett.

1. ábra A tb-forgalom kiemelkedő növekedése – a magyar lakosság prioritások mentén vásárol

Analysis of the Hungarian pharmaceutical market 2. Sales of subsidised medicines in 2023

In the report of the NEAK published data on subsidised pharmaceutical sales in Hungary, we analysed the development of sales in HUF and unit (number of boxes) in 2023. The recently subsidised expensive, mainly oncological drugs caused a dynamic increase in forint turnover, which did not bring any margin increase for pharmacies due to margin maximisation. The year-end increase in the magistral fee may be a bit of a beauty plaster, but even so, the hourly rate of a qualified pharmacist is a fraction of that of a qualified car mechanic.

Keywords: market analysis, reimbursement, financing

Az év novemberében megnövelt magisztrális gyógyszerkészítési díjtételek háromszoros növekedést hoztak a patikai bevételek érintett szeletében.

Az éves 12,37%-os növekedés mögött havi szinten is rekord-forgalmak állnak, például a novemberi közel 60 milliárdos eredmény, amely az eddigi legmagasabb. Ha 48 hónapra visszatekintünk, akkor is a 2023-as havi forgalmak nagy többsége a TOP10-ben található. Sok változást hozott tehát a 2023-as év, többféle szempontból vizsgáljuk ezeket a folyamatokat.

2023 ÉVES TÁMOGATOTT GYÓGYSZERPIAC FŐBB MÉRŐSZÁMAI

Forgalom fogyasztói áron bemutatva

Mint említettük, 2023-ban a tb-forgalom bruttó fogyasztói áron mérve 12,4%-os növekedésével talán egyedül maradt a kiskereskedelmi ágazatok között: [5]

- az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelembe –5,3%-os,
- a nem élelmiszer-kiskereskedelembe –6,8%-os,
- az üzemanyag-kiskereskedelembe –21,1%-os volt az értékesítés volumencsökkenése.

Ehhez képest a gyógyszerellátás támogatott szektorában:

- a bruttó fogyasztói áron mérhető forgalomnövekedés 12,37%-os volt (**1. ábra**),
- még ennél is magasabb, 15,02%-os volt a kiutalt tb-támogatások növekedése,
- ezzel szemben a lakossági terhek csak 5,88%-kal nőttek.

Gábor Tamás 1988-ban végzett a SOTE (ma SE) Gyógyszerésztudományi Karán. Egyetemi doktori értekezését fluorokinolon antibakteriális szerek fotostabilitásáról témában készítette és védte meg a Gyógyszerési Kémiai Intézetben, 1994-ben. Már hamar az alkalmazott, egészségügyi informatika felé fordult a figyelme, 2000–2002-ben másoddiplomás képzésen vett részt az ELTE TTK által szervezett keretek között. 4 évet dolgozott termékmenedzserként a Hospital Computer (München) részére, majd az Országos Egészségbiztosítási Pénztárnál vett részt az első és a második adattárház projektben mint gyógyszerész szakértő. 2009-től dolgozik tára mögött. Egy 2,5 éves németországi patikai kitérő után a gyógyszertári munka mellett több online kurzust is végzett programozás és adattudományi témákban. Jelenleg független szakértőként vesz részt gyógyszergyári és más adattudományi projektekben.

A tb-forgalomban ésszerűnek tűnik ketté bontani az idősoros adatokat: az utóbbi években legnagyobb szereplővé előrelépett ATC „L” onkológiai szerekre és az összes többire (I. táblázat).

Forgalom doboz darab (unit) egységben mérve

Dobozforgalom tekintetében a folyamatok nem változtak az előző években tapasztaltakhoz képest: –1–5%-kal minden évben kevesebb doboz gyógyszert váltanak ki támogatottan. Kivéve az „L” onkológiai szereket, amelyek forgalma mennyiségben növekedett (II. táblázat).

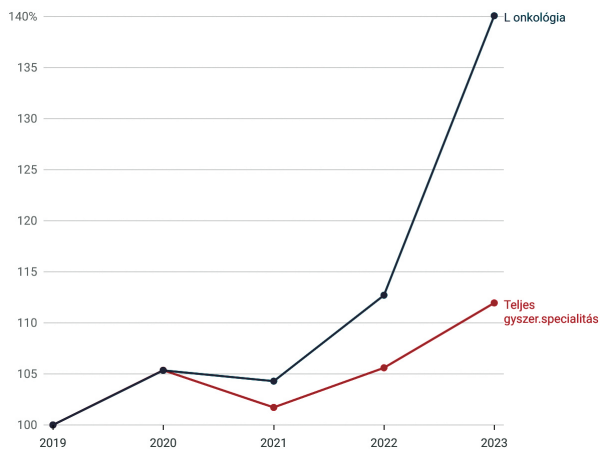
A magyar gyógyszerpiacon tehát az onkológiai szerek növekedése ugrott meg, igaz, a magyar patikák nem vigasztalódhatnak a jobban jövedelmező termékek forgalmának alig 6%-os növekedésével (2. ábra).

Gyógyszertámogatások (tb-támogatás-kiáramlás) mértéke – az „L” csoport befolyása

A tb-támogatás-tömeg 2023-ban 508,88 milliárdos összeget tett ki (szemben a 2022-es 442,44 milliárdal, ami 2023-ra nézve éves 15,02%-os növekedés). Ha az ATC „L” onkológiára fordított támogatásokat (ami 154,48 milliárd volt 2023-ban) kivonjuk a teljesből,

Rövidítések jegyzéke

NEAK-adatok [1]	(tb-forgalom) a NEAK honlapjáról havonta letölthető gyógyszerforgalmi adatbázis, amely TTT-kódonként és jogcímenkénti, vénytípusonkénti bontásban tartalmazza az előző havi támogatott vényforgalmi adatokat, brand-del és ATC-kóddal kiegészítve. A mérőszámok a dobozszámok, a bruttó fogyasztói ár-forgalom, tb-támogatás-tömeg, illetve „kvázi térítési díjak” szerepelnek ebben az idősoros tényadatbázisban. Ezen kívül betegszámok is elérhetők ebben a forrásban. Nehézséget jelent a friss havi adatsorok nagy mérete (több, mint 100 ezer rekord/hónap a bővülés). Éves szinten bizonyosan, de havi szinten is az adathalmaz mérete meghaladhatja az átlagos Excel-felhasználó lehetőségeit.
OTC [2]	„over-the-counter medicines”, azaz vény nélkül beszerezhető gyógyszerkészítmények, például enyhe fájdalomcsillapítók, köptetők, hashajtók stb.
PUPHA [3]	Publikus Gyógyszertörzs, amely többféle formátumban is letölthető. Szintén a NEAK honlapon található meg, tulajdonképpen egy rendszeres (havi frissítésű) közleménysorozat a közfoglalmú gyógyszertárak által az adatszolgáltatásnál, illetve tb-támogatás-elszámolásban használható cikktörzsét tartalmazza. A cikktörzsben kitüntetett szerepű cikk-kód a TTT-kód, amely kiserelések szintjén azonosítja a termékeket (támogatott és nem támogatott készítményeket, gyógyszeranyagokat, orvosi eszközöket, kötszereket stb.). Különlegessége többek között, hogy a gyógyszertári gyógyszerkészítés során elszámolható csomagolóanyagokat, illetve az eljárásokat („magisztrális készítési díj”) is tartalmazza.

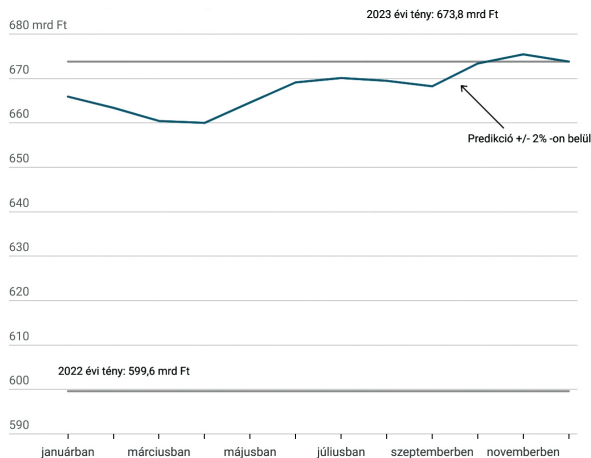
2. ábra Növekedés százalékban: a 2021-es COVID-pandémia sokkja minden területen tetten érhető

I. táblázat Forgalom fogyasztói áron 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023	Növekedés '23/'22
ATC „L” forgalma	89,42 mrd Ft	94,20 mrd Ft	98,23 mrd Ft	110,72 mrd Ft	155,09 mrd Ft	40,1%
Minden más forg.	441,67 mrd Ft	464,52 mrd Ft	470,31 mrd Ft	488,89 mrd Ft	518,71 mrd Ft	6,1%
Összesen	531,09 mrd Ft	558,72 mrd Ft	568,54 mrd Ft	599,60 mrd Ft	673,80 mrd Ft	12,4%

II. táblázat Dobozforgalmi változások 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023	23/'22
ATC „L” doboz	1,09 mill.db	1,10 mill.db	1,05 mill.db	1,12 mill.db	1,35 mill.db	20,15%
Minden más	201,68 mill.db	200,96 mill.db	193,57 mill.db	191,26 mill.db	186,65 mill.db	-2,41%
Összesen	202,77 mill.db	202,06 mill.db	194,62 mill.db	192,38 mill.db	187,99 mill.db	-2,28%

3. ábra A predikciók az előző évi időarányos betöltöttséggel számoltak rendre (lusta ember predikciója)

III. táblázat Tb-támogatás-tömeg megoszlása jogcímenként

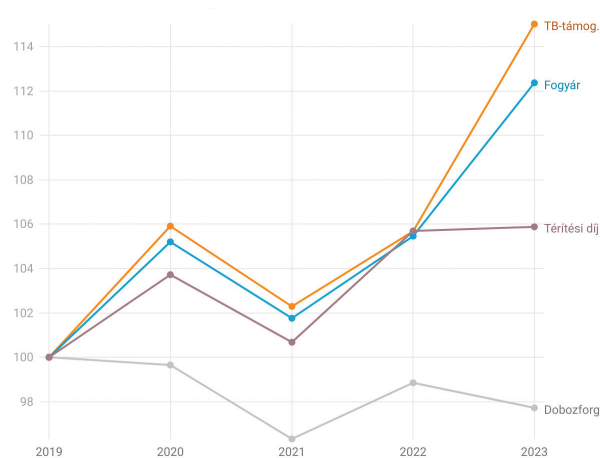
Jogcím	Támogatás 2023
kiemelt	208,05 mrd Ft
emelt	165,28 mrd Ft
normatív	80,11 mrd Ft
egyedi	47,24 mrd Ft
Összesen	500,67 mrd Ft

akkor megmutatkozik, hogy a támogatott gyógyszer-tári ellátásban 354,4 milliárd forintot utalt ki az egészségbiztosítási alap. Ez csak 6,69%-kal nagyobb, mint a 2022-es adat (332,19 milliárd Ft).

Elmondható tehát, hogy Magyarországon a teljes éves gyógyszerforgalom (amely, mint tudjuk 1000 milliárd felett alakult 2023-ban) növekedése (11,6%-os) elmarad a támogatott gyógyszerek forgalmi növekedésétől (12,37%). Bár konkrét adatok nélkül, de levonható az óvatos következtetés:

- a nem támogatott vényes, illetve az OTC-termékek stb. piaca stagnálás közeli szinten „maradhatott”,
- a támogatott vényes, de nem onkológiai gyógyszerek piaca szintén 6%-os növekedéssel gyakorlatilag stagnált,
- egyedül az onkológiára fordított egészségbiztosítási milliárdok emelték ki az ágazatot a többi közül.

Biztató, hogy a hírek szerint 2024-re további onkológiai készítmények támogatás alá való befogadása történt meg.

4. ábra Szinte változatlan térítési díj mellett növekvő biztosítói költség

Kiegyensúlyozott forgalom és a lusta ember predikciója

Az évközi forgalom kiegyensúlyozottságát jelzi az egész 2023-ban készített év végi prognózisok pontossága:

A lakosság által a patikákban hagyott térítésidj-tömeg 2023-ban közelítőleg azonos maradt a 2022-es szinttel (4. ábra).

Forgalmak megoszlása a tb-támogatási jogcímek között

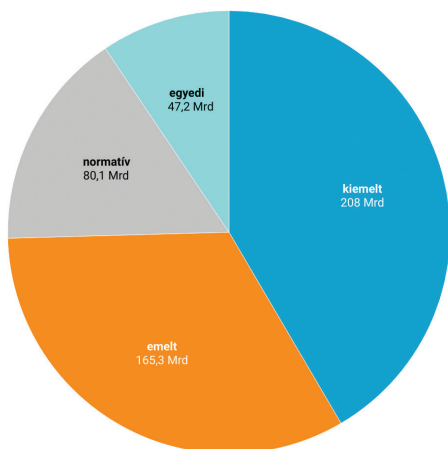
A támogatási módok tekintetében (ha a gyógyszer-specialitások vényeit vesszük figyelembe), akkor a teljes támogatáskiáramlás (ebben az esetben 500,7 milliárd 2023-ban) nagyon nagy részét az emelt és a kiemelt jogcímekre fordította az egészségügyi alapkezelő (III. táblázat és 5. ábra).

A forgalom megoszlása a törzskönyvező hatóság típusa szerint

Ha a törzskönyvező hatóság (centrális eljárással az Európai Gyógyszerügynökségnél (EMA) [6] vagy helyben az OGYÉI [7] szerint elemzem a gyógyszer-specialitásokra kiutalt tb-támogatásokat, akkor egyedül a normatív támogatások esetében található OGYÉI túlsúly a támogatások tekintetében (IV. táblázat).

Fogyasztói áron mérve változik a helyzet (V. táblázat).

kiemelt emelt normatív egyedi

5. ábra Forgalom megoszlása a jogcímek között 2023-ban, fogyasztói áron számolva

IV. táblázat Tb-támogatás-kiáramlás 2023-ban gyógyszerre a törzskönyvező hatóság szerint

Jogcím	EMA	OGYÉI
egyedi	44,35 mrd Ft	2,89 mrd Ft
emelt	90,22 mrd Ft	75,06 mrd Ft
kiemelt	154,34 mrd Ft	53,71 mrd Ft
normatív	1,13 mrd Ft	78,98 mrd Ft

A 2023-as forgalom elemzése brandek és márkák szerint

A gyógyszerek forgalmát márka (brand) szinten figyelve természetes, hogy évről évre nagy változásoknak lehetünk tanúi:

- 4 olyan brand van, amelynek 2019-ben még milliárdos forgalma volt, de 2023-ban már eltűnt a támogatotti körből: FASLODEX, PERJETA, VENCYLYXTO, VIDAZA (ezek átkerültek tételes finanszírozásba),
- 5 olyan brand van, amelynek 2023-ban milliárdos forgalma volt, de 2022-ben még nem volt a tb-forgalomban: HYRIMOZ, SIMPONI, ENBREL, YUFLYMA, CIMZIA (ezek a tételes finanszírozásból kerültek a támogatotti körbe),
- nincs olyan milliárdos forgalmú brand, amely 2022-höz képest eltűnt volna a piacról.

V. táblázat Fogyasztói áras forgalom 2023-ban a törzskönyvező hatóság szerint (gyógyszer-specialitások)

Jogcím	EMA	OGYÉI	Összesen
emelt	124,70 mrd Ft	90,62 mrd Ft	215,32 mrd Ft
kiemelt	155,05 mrd Ft	54,79 mrd Ft	209,84 mrd Ft
normatív	3,20 mrd Ft	183,35 mrd Ft	186,56 mrd Ft
egyedi	44,52 mrd Ft	2,92 mrd Ft	47,44 mrd Ft
Összesen	327,48 mrd Ft	331,68 mrd Ft	659,16 mrd Ft

Fogyasztói áron mérve a 2023-ban TOP10 legmagasabb forgalmú brandek (összforgalmuk 118 milliárd volt) (VI. táblázat).

- Felülreprezentáltak az onkológiai készítmények brandjei (Ibrance, Jakavi).
- Berobbant a toplistára a Hyrimoz, ami a Humira (adalimumab) biohasonló készítménye, gyakorlatilag annak a forgalmát vette át.
- Másik nagy csoport a „B” vére és vérképzésre ható szerek nagy véralvadásgátló brandjei: Clexane, Eliquis, Xarelto.
- Az elmúlt évek slágerterméke az Ozempic, illetve a Xultophy tartozik a harmadik csoportba (ATC „A”).
- Meglepetésre a TOP10 tagja még a Tecfidera (dimetil-fumarát) a sclerosis multiplex kezelésére és a Milumil tápszerek családja is.

Szilárd gyógyszerformák forgalmi változásai és árai

Elhangzott az *Economix* [4] értékelésében a kiszerezések keresletének változása: idővel (azaz 2023-ra) a nagyobb kiszerezések forgalma jobban nőtt. A nem támogatott, illetve az OTC-készítmények esetében forgalmi adatokkal nem rendelkezem, de a vényes támogatott forgalmat ebből a szempontból is elemeztem. Az egyszerűség kedvéért a jól számszerűsíthető szilárd gyógyszerformájú készítményeket vettem alapul (tabletták, draszték, kapszulák stb.).

Alapul véve a német példát (ahol az egyes kiszerezési méreteket N1, N2, N3 kategóriacímekkel látják el [8]), a hazai forgalmi adatokban szereplő szilárd gyógyszerformájú gyógyszereknek (tabletták, kapszulák stb.) is jellemezhetjük a kiszerezésméretre vonatkozó információval:

- legyen a „normál”: 30×-os (30 db-os) vagy annál kevesebb darab / doboz,
- legyen a „közepes”: a 40× – 60× (40–60 darabos) dobozonként,
- legyen a „nagy”: 90×, 100×, 150× vagy efelett (azaz többhavi, akár 270 darabos kiszerezésű) dobozonként (un. „Jumbopack”).

VI. táblázat A 2023-ban TOP10 brand forgalma 2019–2023

BRAND	2019	2022	2023	'22-hez képest
ELIQUIS	7,50 mrd Ft	16,81 mrd Ft	20,13 mrd Ft	120%
CLEXANE	9,79 mrd Ft	15,92 mrd Ft	17,72 mrd Ft	111%
JAKAVI	7,76 mrd Ft	12,78 mrd Ft	13,96 mrd Ft	109%
OZEMPIC	1,85 mrd Ft	11,83 mrd Ft	11,53 mrd Ft	97%
XARELTO	8,75 mrd Ft	10,70 mrd Ft	11,11 mrd Ft	104%
HYRIMOZ			10,52 mrd Ft	új
XULTOPHY	6,14 mrd Ft	8,77 mrd Ft	9,82 mrd Ft	112%
IBRANCE	5,97 mrd Ft	8,57 mrd Ft	7,93 mrd Ft	93%
TECFIDERA	5,76 mrd Ft	7,72 mrd Ft	7,72 mrd Ft	100%
MILUMIL	4,09 mrd Ft	5,76 mrd Ft	7,52 mrd Ft	131%

VII. táblázat Dobozforgalmak méretkategóriánként a '22/'23 években

Méret kategória	2022	2023	Változás
normál	122 577 741	119 133 170	−2,8%
közepes	20 081 656	18 638 731	−7,2%
nagy	9 409 810	8 791 572	−6,6%
összesen	152 069 207	146 563 474	−3,6%

VIII. táblázat Fogyasztói áras forgalmak méretkategóriánként a '22/'23 években

Méret kategória	Fogyasztói áron		
	2022	2023	Változás
normál	239,12 mrd Ft	253,21 mrd Ft	5,9%
közepes	108,29 mrd Ft	113,33 mrd Ft	4,7%
nagy	33,13 mrd Ft	45,41 mrd Ft	37,1%
Összesen	380,54 mrd Ft	411,95 mrd Ft	8,3%

IX. táblázat Átlagos egységárak változása méretkategóriánként a '22/'23 években

Méret kategória	Egységár		
	2022	2023	Változás
normál	1951 Ft	2125 Ft	9,0%
közepes	5392 Ft	6080 Ft	12,8%
nagy	3521 Ft	5165 Ft	46,7%

Meglehetősen önkényes felosztás tehát, de a nagyobb kiszerezésekre jól összpontosít és ad érdekes eredményt (gyári gyógyszer-specialítások, illetve szilárd gyógyszerformák (tabletta, kapszula) esetén vizsgálva) (VII. táblázat).

Látható, hogy mind összességében, mind a különböző méreteknél is csökkentek a kiadott dobozzámok. Ellenben, ha fogyasztói áron mért forgalom szerint elemzünk, akkor pont az ellenkezőjét tapasztaljuk (VIII. táblázat).

A legnagyobb mértékben tehát a nagy kiszerezések kiadott összegek növekedtek! Ha az egységárakat nézzük, még nagyobb árnövekedést tapasztalunk (IX. táblázat).

KÖVETKEZTETÉS

A nagy kiszerezések egységára (vigyázat, ez átlagot mutat) még az inflációt is jóval meghaladó mértékben növekedett.

A SZORTIMENT ALAKULÁSA

Érdeemes számba venni azt is, hogy mennyire bővült (vagy csökkent) az elérhető támogatott készítmények számossága 2023-ban. A támogatott gyógyszerekről a PUPHA-törzs ad minden esetben cikkenkénti metaadatokat.

2023-ban többször is közzétettek PUPHA-

X. táblázat Hatóanyagok TOP10 rangsora 2023-ban

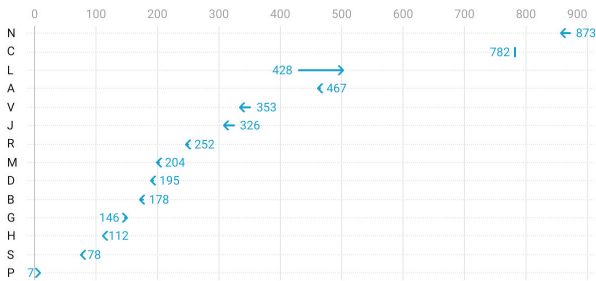
ATC	2019	2022	2023	Brandek
B01AF02 apixaban	7,50 mrd Ft	16,81 mrd Ft	20,13 mrd Ft	ELIQUIS
A10BJ06 semaglutide	1,85 mrd Ft	13,25 mrd Ft	18,34 mrd Ft	OZEMPIC, RYBELSUS
B01AB05 enoxaparin	10,46 mrd Ft	16,58 mrd Ft	18,30 mrd Ft	CLEXANE
V06D egyéb tápszerek	11,71 mrd Ft	13,89 mrd Ft	16,69 mrd Ft	ALFAMINO, ANAMIX, ANAMIX INFANT, BEBA stb.
L01EJ01 ruxolitinib		4,53 mrd Ft	13,96 mrd Ft	JAKAVI
L04AB04 adalimumab*			12,91 mrd Ft	AMGEVITA, HUKYNDRA, HUMIRA, HYRIMOZ, YUFLYMA
B01AF01 rivaroxaban	8,75 mrd Ft	10,70 mrd Ft	11,11 mrd Ft	XARELTO, XERDOXO
A10AE56 degludek inzulin és liraglutid	6,14 mrd Ft	8,77 mrd Ft	9,82 mrd Ft	XULTOPHY
C10AA07 rosuvastatin	7,68 mrd Ft	8,78 mrd Ft	9,28 mrd Ft	rozuvasztatin-generikumok
C09BA04 perindopril és diuretikumok	9,07 mrd Ft	9,11 mrd Ft	9,00 mrd Ft	Coverex, Co-Perineva és Co-Prenessa galenikumok

*Korábban a Humira (originális adalimumabkészítmény) tételes finanszírozásban volt.

cikktörzset. Ezekben összesen 42 551 különböző cikk (kiszerezés) volt nevesítve és TTT-kóddal ellátva. Ez a szám 2%-kal magasabb, mint a 2022-es szortiment mérete. Érdekes, hogy – a már elérhető – 2024. januári cikktörzsben 3,8%-kal kevesebb készítmény szerepel. A 2023-as évben kiemelkedően nagy volt a cikkek számossága (2019–20–21–22 évekhez képest).

A 2023-as szortimentben 12% (5442 darab) volt csak „tb-támogatással kiadható és elszámolható” jelöléssel ellátva. Ez valójában többféle jogcímet és támogatási mértéket jelent. A cikkpaletta nagyobbik része (körülbelül 7/8-a), 37313 darab termék a nem támogatott kategóriába esett, azaz közforgalmú gyógyszer-tárban támogatással nem adható ki.

Ha a brandek szerint elemezzük az elméleti piacméretet (hiszen a közzétett „hivatalos” cikktörzs csak egy elméleti lehetőség a tényleges kiskereskedelmi forgalomra), akkor látható, hogy 6636 különböző brand szerepelt a listában, amelynek 31,9%-a volt támogatva.

6. ábra A szortiment változásai (főképp: csökkenései) ATC1 szinten a 2022/2023 évben

A TÉNYADATOK ATC-KÓDONKÉNT

A publikus NEAK-forgalmi adatokat vizsgálva megmutatkozik, hogy 2023-ban 5242 különböző TTT-kódon számoltak el a gyógyszertárak támogatást (ez a gyakorlati piacméret). Ezen tételek jelentős része, 4400 darab volt valamilyen ATC-kóddal is rendelkező gyári gyógyszerkészítmény. Érdekes, hogyha 2022-höz hasonlítjuk, hogy évente hány TTT-kódon számoltak el támogatást és ezt ATC1-főcsoportonként ábrázoljuk, akkor kimutatható, mely főcsoportokban bővült a piac és mely főcsoportokban lett szűkebb (6. ábra).

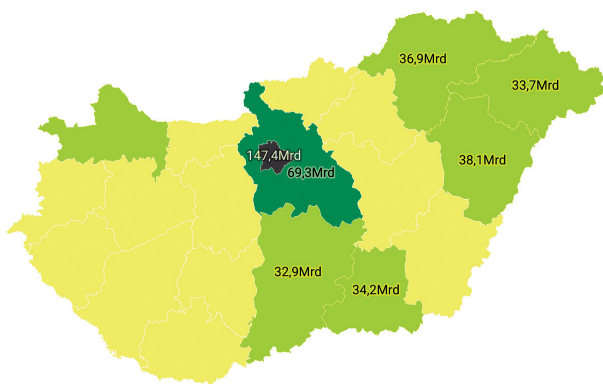
Jól látható, hogy a 2023-as erősödő fogyasztói áras forintforgalom részben az „L” onkológiai készítmények számának növekedésétől, továbbá a megindított terápiáknak köszönhető (2022-ben 428 onkológiai készítményt számoltak el támogatással, 2023-ban 507-félét). Szortimentbővítés 2023-ban a „G” ATC csoportban volt még tapasztalható, minden más esetben stagnált vagy inkább szűkült a gyógyszerkincs: az „N” csoportban 873-féle helyett 2023-ban 857-féle gyógyszert számoltak el, de ugyanez a folyamat zajlott az „A” csoportban is, ahol 5-tel kevesebb, 462-féle gyógyszert számoltak el 2023-ban.

HATÁSTANI CSOPORTOK (HATÓANYAGOK) TÁMOGATOTT GYÓGYSZERFORGALMA 2023-BAN

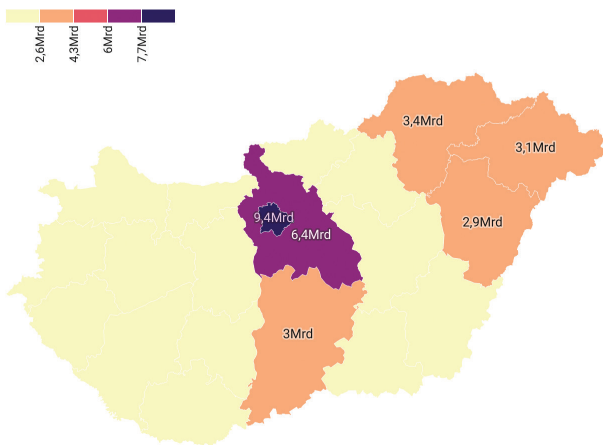
A brandek rangsorához képest a legnagyobb forgalmú hatóanyagok listája kissé bővebb, de nagy meglepetéseket nem tartogat (X. táblázat).

XI. táblázat TOP7 legnagyobb forgalmú vármegye

Vármegye	Forgalom milliárd forintban 2023	Orvosegyetem
Budapest	147,39	Semmelweis Egyetem
Pest	69,29	Semmelweis Egyetem
Hajdú-Bihar	38,08	Debreceni Egyetem
Borsod-Abaúj-Zemplén	36,85	
Csongrád-Csanád	34,23	Szegedi Tudományegyetem
Szabolcs-Szatmár-Bereg	33,67	
Bács-Kiskun	32,93	

7. ábra Gyógyszer-specialitások 2023-as forgalmi TOP7 megye

8. ábra Árréstömegek vármegyénként 2023

Ezek a brandek adták 2023-ban a gyógyszeranyagok, FoNo és galenusi készítmények nélkül számolt tb-forgalom 23%-át. Egy részük új hatóanyag, más részüket régebb óta alkalmazzák, megint más részük évtizede része a magyar gyógyszerkincsnek.

Megyei támogatott gyógyszerforgalmak 2023-ban

A gyógyszer-specialitások 2023-as forgalmában a területi (vármegyei) felosztás szerint a legnagyobb forgalmú közigazgatási egységünk Budapest, 2023-as

szinten 147,39 milliárd forintos fogyasztó áron mért forgalommal. A legkisebb forgalmú vármegye Nógrád, 9,6 milliárd forintos forgalommal. A TOP7 megyei forgalmak így alakulnak, érdekes, hogy a „felsőházban” többségben vannak azon megyék, ahol orvosegyetem található (XI. táblázat).

A teljes 2023-as országos forgalmak is ábrázolhatjuk, az arányok megmutatkoznak (7. ábra, XII. táblázat).

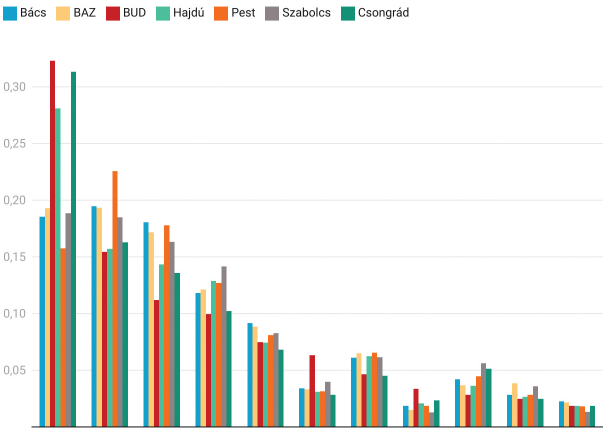
Ebben semmi meglepő nincs: a nagyobb lélekszámú megyék és az egyetemi gyógyító központok magas gyógyszerforgalmat eredményezhetnek.

ÁRRÉSEK ÉS A FORGALMI ÖSSZETÉTEL

Ha azonban az 5/2007 EüM rendelet alapján [9] számítunk egy elméleti éves árréstömeget megyei szinten, akkor már más sorrendet tapasztalhatunk (XIII. táblázat).

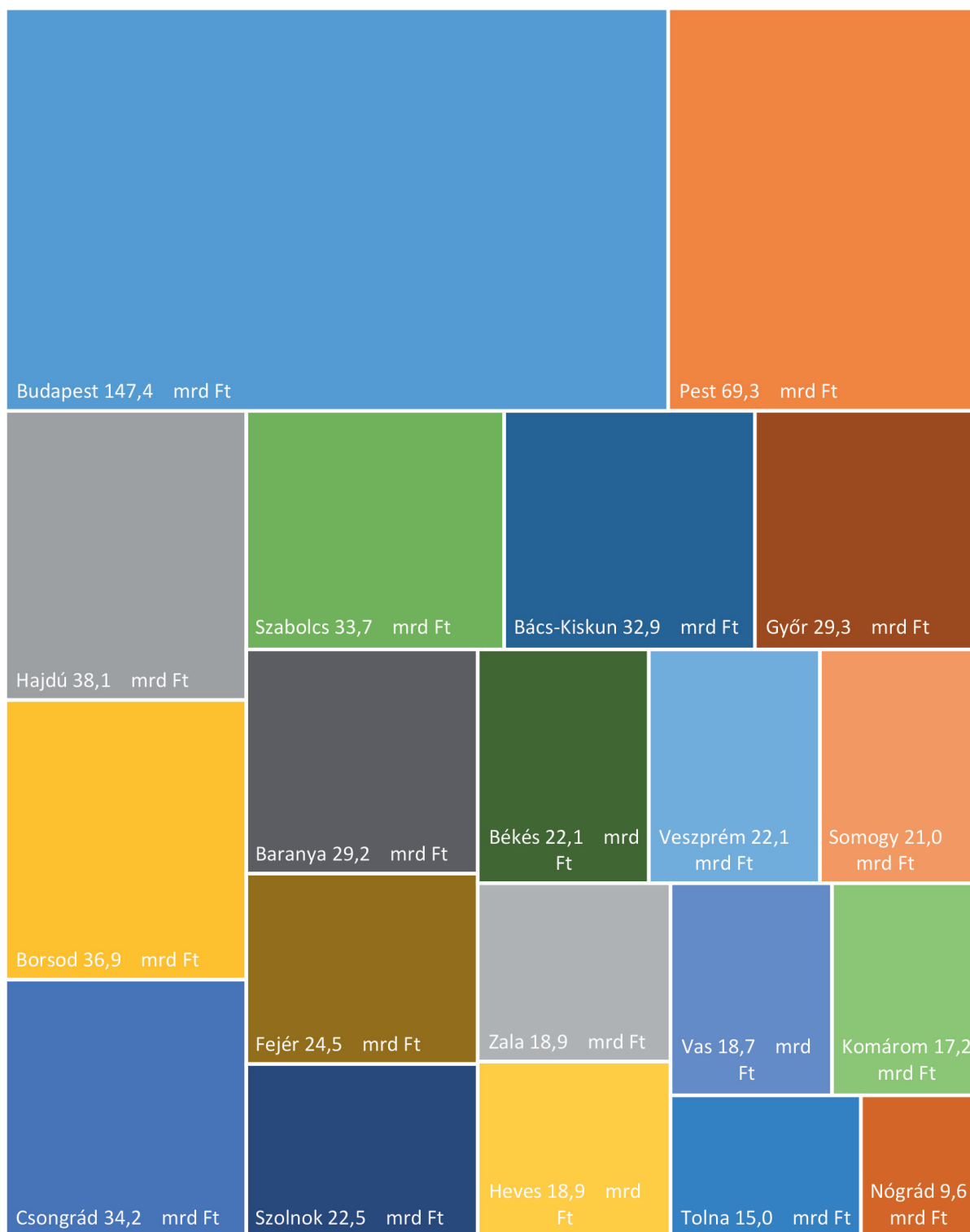
Borsod, Szabolcs és Bács-Kiskun vármegyék jóval megelőzték Hajdú-Bihart. A toplistás Csongrád megye 8. helyre szorult (8. ábra, XIV. táblázat).

A megoldás az egyes megyék eltérő forgalmi összetételében keresendő. Egyes megyékben nagyobb arányban fogynak olyan gyógyszerek, amelyeknél

9. ábra TOP7 megye forgalmi összetétele TOP11 ATC forgalmi aránya szerint 2023-ban

XII. táblázat Megyei forgalmak 2023 treemap

magasabb árrés realizálható. Bár a fogyasztói áras forgalomban magas összeget tesznek ki az onkológiai szerek, a rajtuk érvényesíthető árrés viszonylagosan csekély. Ez okozhatja Hajdú megye, illetve Csongrád háttérbe szorulását (9. ábra).

Budapest, Hajdú és Csongrád megye tekintetében az „L” onkológiai szerek forgalmi súlya jóval magasabb, mint a többi megyénél (25% feletti). A relatíve alacsonyabb árréstömeget ez magyarázhatja.

A magasabb árrést termelő „A” (emésztésre ható sze-

XIII. táblázat TOP7 legnagyobb árréstömeget realizáló vármegyék 2023-ban

MEGYE	Számított netto árréstömeg 2023
Budapest	9,35 mrd Ft
Pest	6,39 mrd Ft
Borsod-Abaúj-Zemplén	3,41 mrd Ft
Szabolcs-Szatmár-Bereg	3,12 mrd Ft
Bács-Kiskun	2,97 mrd Ft
Hajdú-Bihar	2,92 mrd Ft
Győr-Moson-Sopron	2,52 mrd Ft

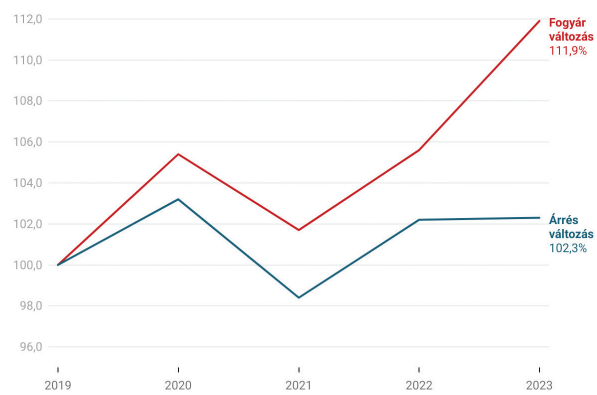
rek) esetében kiemelkedő Pest megye. Bács megye a nagy forgalmú „A” és „C” (kardiológia) csoportokban teljesít jól (pontosabban a lakosság összetétele, a betegségek és a gyógyszerrendelési szokások eredője adja ezt ki).

Budapesten még a „J” (antibiotikumok) forgalmi aránya magasabb.

SZÁMÍTOTT GYÓGYSZERTÁRI ÁRRÉS ÉS A MAGISZTRÁLIS DÍJ VÁLTOZÁSA

Az árrések számításánál az előző fejezetben említett jogszabályt vettem alapul. Fontos megszorítás az, hogy ezek az árrések számolt és nettó adatok. Az egyes patikák realizált árrése nagyon sok tényezőtől függ, nem utolsósorban a nagykereskedői akciók is befolyásolják. Ezen kívül mi most csak megyei szinten tudunk adatokat elemezni, míg az egyes megyéken belül az egyes patikák helyi pénzügyi mutatói nagymértékben eltérhetnek egymástól.

Általánosan elmondható, hogy az elmúlt években a gyógyszerek piaci összetétele átalakult, eltolódva a magasabb árú és relatíve kisebb árrésű termékek felé. Nem meglepő, hogy a fogyasztói árak és a számolt árrések volumenindexe 2019–2023 között elszakadt egymástól (kinyílt az árrésolló) (10. ábra).

10. ábra Az árrések növekedése jelentősen elmaradt

Az árrések számításánál a gyógyszeranyagok, FoNo és galenusi készítmények adatait nem vettük figyelembe. Számszakilag vizsgálva (XV. táblázat).

Az éves árrés emelkedett tehát (igaz a gyógyszertárak rezsiköltségei is nőttek). További érdekesség, hogy az elmúlt 5 év havi árréseit vizsgálva a TOP10 legmagasabb havi árrések közül 4 hónap 2023-ban volt (XVI. táblázat).

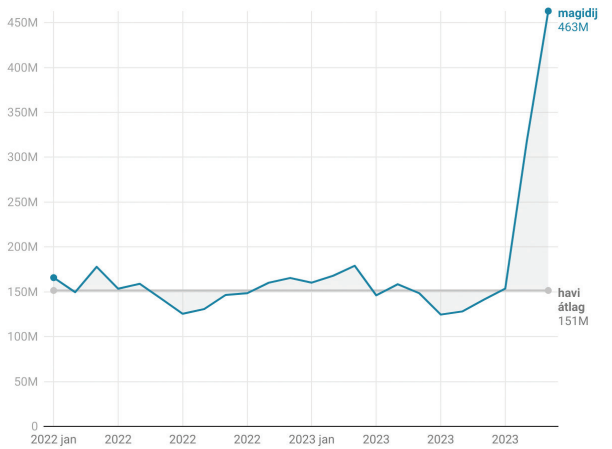
A GYÓGYSZERTÁRI GYÓGYSZERKÉSZÍTÉS DÍJAZÁSA

Az árrések és a jövedelmezőség kérdéskörét szorosan érinti az alkalmazható gyógyszerkészítési díjszabás 2023-as változása [10]. A novemberi rendeletmódosítás előtti 22 hónapot vizsgálva havi átlagban 151 millió forintot számoltak el a gyógyszertárak készítési díjként az egészségügyi alapkezelő felé. Ez az összeg novemberre 110%-kal, decemberre 206%-kal nőtt (11. ábra).

Kimondható tehát, hogy a díjszabás módosítása hozott némi többlet-bevételt az amúgy is alulfinanszírozott és módszertani vitákkal övezett gyógyszertári gyógyszerkészítésbe.

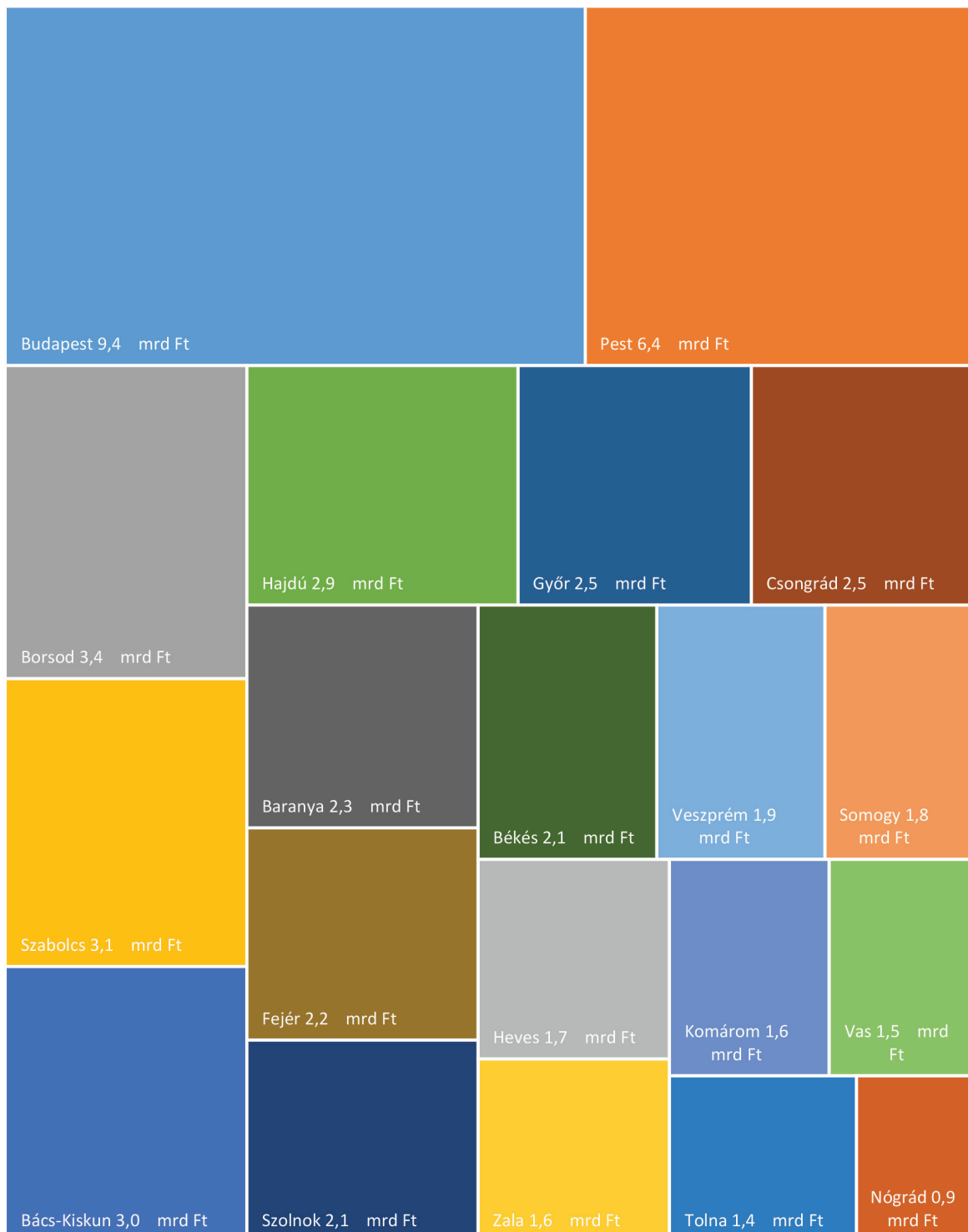
Ha megnézzük, változott-e az elszámlolt díjak mennyisége (darabszáma), látható, hogy változott, átlagosan 70%-kal (a kisebb darabszámban elszámlolt műveleteket nem vettem figyelembe itt) (XVII. táblázat).

Az adatok alapján tehát növekedés tapasztalható a magisztrális díjak tekintetében. Azonban érdemes arra figyelni, hogy míg 2023 decemberében a számított nettó árrés 4,66 milliárd forintos nagyságrendű volt, addig a megnövekedett magisztrális díj csak 462 millió forintra adódott országosan. Nem összehasonlítható tehát a két érték.

11. ábra Magisztrális díjak havonta 2022–23

XIV. táblázat Nettó számolt gyógyszerári árréstömeg megyénként 2023 treemap

ÖSSZEFOGLALÁS

Cikkünkben elemeztük a 2023-as év támogatott vényes gyógyszerforgalmát. A tb-forgalom 12,37%-ot javult 2023-ra, megközelítette a 700 milliárdos szintet. A nagymértékű növekedés „motorja” az onkoló-

giai kezelések volumenbővülése volt. Minden más támogatott gyógyszerkészítmény forgalma ennek felével, csupán 6,1%-kal növekedett. Ebből következően a gyógyszertárak számolt árréstömege is visszafogottabb mértékben emelkedett. Egyedüli halvány vigasz a novemberre megnövelt magisztrális díjtételek össze-

XV. táblázat Nettó árresek és éves forgalom évenként: a 10%-ot sem éri el

Év	Nettó árres	Ntto fogyár forgalom
2019	50,98 mrd Ft	497,40 mrd Ft
2020	52,63 mrd Ft	524,05 mrd Ft
2021	51,81 mrd Ft	533,05 mrd Ft
2022	52,93 mrd Ft	562,88 mrd Ft
2023	54,17 mrd Ft	630,14 mrd Ft

XVI. táblázat Magas árresű hónapok TOP10 listája

Időszak	Nettó árres
2020. március	5,85 mrd Ft
2023. november	4,74 mrd Ft
2022. március	4,74 mrd Ft
2023. március	4,72 mrd Ft
2022. december	4,72 mrd Ft
2021. március	4,70 mrd Ft
2021. november	4,69 mrd Ft
2023. december	4,67 mrd Ft
2023. október	4,66 mrd Ft

XVII. táblázat A gyógyszerkészítés díjtételeinek teljesítményszámái

Darabszámok	Hónapok			December vs október
	2023 októbere	2023 novembere	2023 decembere	
Eljárás				
ELEGY 200 g-ig	44 360	71 626	101 150	228%
ELEGY 200 g felett megkezdett 100 g	8 493	8 978	8 021	94%
EMULZIÓ, GRANULA, GÉL, KENŐCS, KRÉM, ORR-CSEPP, SZUSZPENZIÓ, PASZTA, TINCTURA 100 g-ig	284 003	422 575	542 586	191%
EMULZIÓ, GRANULA, GÉL, KENŐCS, KRÉM, ORR-CSEPP, SZUSZPENZIÓ, PASZTA, TINCTURA 100 g felett 50 g-ra	78 038	85 064	79 348	102%
HÜVELYGOLYÓ, HÜVELYKÚP, VÉGBÉLKÚP, PÁLCIKA 6-ig	43 235	58 979	78 468	181%
HÜVELYGOLYÓ, HÜVELYKÚP, VÉGBÉLKÚP, PÁLCIKA 6 db felett 1 db	24 785	25 958	23 725	96%
KIMÉRÉS 1000 g-ig	19 389	34 509	47 047	243%
OSZTOTT POR 10 porig	12 508	15 373	17 959	144%
OSZTOTT POR (10 por felett) 1 por	11 237	11 228	10 051	89%
PILULA, HAGYOMÁNYOS MÓDON KÉSZÍTVE 30 db-ig pilulánként	27 526	33 152	45 546	165%
PILULA, HAGYOMÁNYOS MÓDON KÉSZÍTVE 30 db fölött pilulánként	33 082	32 224	33 096	100%
SZEMCSEPP (OCULOGUTTA VISCOSA KIVÉTELÉVEL), SZEMKENŐCS 5 g-onként	14 971	25 769	36 081	241%
SZEMVÍZ, OCULOGUTTA VISCOSA, MŰKÖNNY, (KONTAKTLENCSE TÁROLÓ IS) 100 g-onként	1 848	2 754	3 526	191%
Összesen	604 176	830 058	1 028 759	170%

ge, amelynek hatása viszonylagosan sok (3-szoros növekedés), abszolút értéken azonban töredéke az árres-tömegnek [10].

A 12,37%-os növekedés mögött havi szinten is rekordforgalmak állnak, például a novemberi közel 60 milliárdos eredmény, amely az eddigi legmagasabb. Ha 48 hónapra visszatekintünk, akkor is a 2023-as havi forgalmak nagy többsége a TOP10-ben található.

Tb-támogatás szempontjából az emelt és a kiemelt jogcímek elszámolása forintálisan jelentős volt. Különlegesség a szilárd gyógyszerformák nagy kiszerelei esetében tapasztalható nagymértékű árnövekedés. Megjegyezzük, hogy a vényes, de nem támogatott gyógyszerek (például fogamzásgátlók, egyes pajzsmirigykészítmények stb.) esetében az itt leírtnál nagyobb árnövekedést is tapasztalhatott a meglepett beteg.

A legnagyobb forgalmú brandek továbbra is az onkológiai („L”), az emésztésre ható („A”), a szívre ható („C”), hatástani csoportba tartoznak, illetve a tápszerek voltak.

A piac mérete a szortiment tekintetében 2023-ra a csökkenés volt jellemző. Egyedül néhány, az onkológiában engedélyezett branddel bővült a magyar gyógyszerkincs.

A forgalmakat megyei szinten elemezve kitűnik, hogy azok a megyék, ahol orvosegyetem van, jellemzően magas forgalmúak. Érdekes az, hogy árak szerint vizsgálva ez a sorrend felborul, hiszen például a nagyon drága onkológiai szereken relatíve kisebb az ár.

Örvendetes hír volt a gyógyszertárak számára a 2023. novemberi magisztrális díjmelés, amelynek eredményeképpen 2023 decemberére az előző időszakok havi átlagának háromszorosára növekedhetett a gyógyszertárak bevétele.

Fontosnak tartjuk továbbra is ilyen átfogó, helikopterszemléletű elemzések készítését és bemutatását a szakmai közösségnek.

Irodalom

1. az adatforrás elérhetősége: http://www.neak.gov.hu/felso_menu/szakmai_ol-

[dalak/publikus_forgalmi_adatok/gyogyszer_forgalmi_adatok](#) – 2. Over-the-counter medicines (<https://medlineplus.gov/ency/article/002208.htm> – 3. http://www.neak.gov.hu/felso_menu/szakmai_olalak/gyogyszer_segedeszkoz_gyogyfurdo_tamogatas/egeszsegugyi_vallalkozasoknak/pupha – 4. <https://www.economx.hu/belfold/gyogyszerkassza-patika-hgysz-gyogyszerkoltes-venykoteles-etrendkiegeszito-patikabezarasok.784301.html> – 5. KSH: A kiskereskedelmi üzletek forgalmának volumenindexei (2023. január–novemberben az előző év azonos időszakához képest, naptárhatástól megtisztítva) (<https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/kis/kis2311.html>) – 6. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-medicines-agency-ema_hu – 7. <https://ogyei.gov.hu/> – 8. DAZ: N1, N2, N3 = 20, 50, 100 Tabletten (<https://www.deutsche-apotheker-zeitung.de/daz-az/2016/daz-43-2016/n1-n2-n3-20-50-100-tabletten>) – 9. 5/2007. (I. 24.) EüM rendelet a társadalombiztosítási támogatással rendelhető gyógyszerek kereskedelmi árréséről (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700005.eum>) – 10. a 2023. évi 161. számú Magyar Közlönyben jelent meg (a rendelet az 1/203 (I. 21.) ESZCSM rendelet 7. számú mellékletét módosítja)

Gábor Tamás: független szakgyógyszerész, adatelemző

Kovács Gyula (programozó-matematikusk, közgazdász, adatelemző): dataliteracy coach és podcaster

e-mail: gabortf@gmail.com

Blog: <https://tom1964h.github.io/>